

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ

Рада молодих учених університету

Матеріали
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

31 жовтня 2022 року

Вип. 87

Збірник наукових праць

Переяслав – 2022

УНИВЕРСИТЕТ ГРИГОРИЯ СКОВОРОДЫ
В ПЕРЕЯСЛАВЕ

Совет молодых ученых университета

Материалы
Международной научно-практической интернет-конференции
**«ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ»**

31 октября 2022 года

Вып. 87

Сборник научных трудов

Переяслав – 2022

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. Переяслав, 2022. Вип. 87. 241 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В. П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Воловик Л. М. – кандидат географічних наук, доцент

Гузун А. В. – кандидат біологічних наук, доцент

Євтушенко Н. М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С. М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Носаченко В. М. – кандидат педагогічних наук

Руденко О. В. – кандидат психологічних наук, доцент

Садиков А. А. – кандидат фізико-математичних наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О. Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Халматова Ш. С. – кандидат медичних наук, доцент (Узбекистан)

Юхименко Н. Ф. – кандидат філософських наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій

©Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

©Рада молодих учених університету

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Материалы Международной научно-практической интернет-конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации»: Сб. науч. трудов. Переяслав, 2022. Вып. 87. 241 с.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Коцур В. П. – доктор исторических наук, профессор, академик НАПН Украины

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Воловик Л. М. – кандидат географических наук, доцент

Гузун А. В. – кандидат биологических наук, доцент

Евтушенко Н. Н. – кандидат экономических наук, доцент

Кикоть С. Н. – кандидат исторических наук (ответственный секретарь)

Носаченко В. Н. – кандидат педагогических наук

Руденко О. В. – кандидат психологических наук, доцент

Садыков А. А. – кандидат физико-математических наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О. Б. – кандидат филологических наук, доцент

Халматова Ш. С. – кандидат медицинских наук, доцент (Узбекистан)

Юхименко Н. Ф. – кандидат философских наук, доцент

Сборник материалов конференции вмещает результаты научных исследований научных сотрудников, преподавателей высших учебных заведений, докторантов, аспирантов, студентов по актуальным проблемам гуманитарных, естественных и технических наук

Ответственность за грамотность, аутентичность цитат, достоверность фактов и ссылок несут авторы публикаций

©Университет Григория Сковороды
в Переяславе

©Совет молодых ученых университета

СПЕЦИФІКА РОБОТИ НАД ХОРОВИМИ ТВОРАМИ ВСЕНІЧНОЇ НА ЗАНЯТТЯХ НАВЧАЛЬНОГО ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ

У статті проаналізовано специфіку роботи над хоровими творами Всенічої на заняттях навчального хорового колективу. Обґрунтовано значення сакральної хорової музики в репертуарі студентського хорового колективу; висвітлено роль релігійно-духовної культури, сакрального хорового мистецтва; окреслено норми фонетики піснеспівів на церковнослов'янській мові. Розглянуто сакральну хорову музику, як фактор духовно-моральних якостей студентської молоді. Доведено позитивність впливу духовного співу на людей, що підтверджується християнськими письменниками учителями Церкви, доведено, що сакральна музика є джерелом гармонії зі світом, гармонії своїх почуттів і думок.

Ключові слова: сакральна хорова музика, духовний розвиток особистості, піснеспіви, церковні традиції.

The article analyzes the problem of working with sacred choral works in classes of educational choir. The role of religious and spiritual culture, sacred choral art is covered. Domestic national values and priorities in the current conditions are outlined. The importance of sacred choral music in the repertoire of the student choir is also substantiated; the system of Christian values based on the Holy Scriptures, the conciliar spiritual experience of the Church is singled out. Sacred choral music is considered as a factor of spiritual and moral qualities of student youth; determined that at the present stage one of the pressing issues and tasks of art education is the revival of the nation's spirituality, the search for new landmarks, a new system of values. The positivity of the influence of spiritual singing on people is proved, which is confirmed by Christian writers and teachers of the Church, such as St. John Chrysostom, st. Vasily the Great, st. Isidore Pelusiot; it has been proved that sacred music is a source of harmony with the world, harmony of one's feelings and thoughts.

Key words: sacred choral music, spiritual development of the individual, hymns, church traditions.

Сакральне хорове мистецтво за останні десятиліття є основним стрижнем духовної музики, релігійно-духовної культури. Українська сакральна музика, її історичний розвиток охоплює понад одинадцять століть. Від самого початку, з часів Хрещення Русі до наших днів, сакральна музика є основною частиною храмового синтезу мистецтв: архітектури, священних текстів, ікон, біблійних текстів, специфічних пахощів й обрядових прикрас, впливаючи на віруючих під час богослужіння. Про перший зразок хорового співу згадується у Святому Письмі, де йдеться про ангелів, які прославили Новонародженого Христа (Єв. Луки 2:14). «...І враз з'явилась з Ангелом сила воїнства небесного, що славило Бога і говорило: «Слава во Вишніх Богу, і на землі мир, між людьми благовоління». Основою творчості композиторів Й.Баха, Л.Бетховена, Й. Гайдна, Г. Генделя, В.А. Моцарта та ін. є сакральна музика.

Нині українська та зарубіжна сакральна хорова музика займає особливе місце як в концертному репертуарі навчальних хорових колективів так і в педагогічній практиці студентів спеціальності «Музичне мистецтво» освітніх закладів України. Звернення до творів духовного змісту вимагають спеціальних знань і особливої виконавської культури. Хоровий спів – носій величезного інформаційно-освітнього потенціалу, що містить в собі міжпредметні комунікативні зв'язки основних предметів музичного циклу: сольфеджіо, теорії музики, гармонії, поліфонії, історії музики, аналізу музичних форм, сольного співу, диригування [6].

Особливого духовного, піднесеного стану вимагають псалми пророка Давида. Так, свідченням турбот про поширення й систематизацію співу знаходимо у «Апостольських

постановах». У кн. II, гл. 57 сказано: «... після двох читань із (старозавітних) книг будь-хто інший нехай співає псалми Давида, а народ нехай повторює голосно кінці віршів». Псалтир царя Давида – одна із священних книг Старого Заповіту, в грецькій та слов'янській традиціях, що складається із ста п'ятдесяти одного псалма. «...У Псалтирі знайдеш ти незліченні блага, – говорить святитель Іоанн Златоуст. – Ти впав у спокусу? – Знайдеш в ній найкращу розраду. Впав у бідність або нещастя? – Побачиш там велику втіху. Кожне слово там містить в собі безмежне море думок». (*Свт. Іоанн Златоуст. Тлумачення на Послання до Римлян. Бесіда 28*). Псалми пророка Давида були встановлені ще в апостольські часи, це перші жанрові різновиди піснеспівів, які є обов'язковими для виконання під час богослужіння. Апостол Павло акцентує увагу на духовному стані, зосередженості співака: «Исполняйтеся Духом, глаголюще себе во псалмех и пениих, и песнех духовных, воспевающе и поюще в сердцах ваших Господеви» (церк.-слов.) (Еф. 5, 19).

Основними особливостями церковних піснеспівів є сакральність, зміст, символічність, мова, приналежність до богослужбового кола, жанр.

Для прикладу розглянемо богослужбовий твір, який виконується на початку першої частини Всенічного бдіння, а саме, Сто третій псалом пророка Давида «Благослови, душе моя Господа». Всенічна символізує історію Старого та Нового Заповітів. У цьому псалмі оспівується творіння Господом світу. У православному богослужінні все пронизано богословським сенсом та символікою. В даному псалмі пророка Давида звеличується премудрість Творця, яка явилася у красі видимого світу. Священник, під час співу хором псалма, здійснює кадіння всього храму і народу, який в ньому молиться. Згадується життя у раю Адама та Єви, коли Сам Бог був поруч із ними, наділяючи їх благодаттю Духа Святого. Але люди згрішили та були вигнаними із раю. Це символізується зачиненням Царських воріт, після закінчення співу Сто третього псалма.

Варто звернути увагу на правила виконання церковних творів, а саме: фонетику церковнослов'янської мови, темп, агогіку, динаміку, фразування та ін. Фонетика даного піснеспіву має суворо відповідати нормам церковнослов'янської мови, яка є мовою *богомислення і молитви*. Ця величава мова є для нас священною, ніколи не вживаною у побуті, для вираження життєвих потреб [1]. На ній здійснюється таємниче спілкування кожного православного християнина з Богом, мова православного богослужіння.

Щодо характеру виконання даного твору. Він має бути святковим, звук строго зібраним, академічним, прикритим. Не припустима зайва пристрасність, емоційність, надмірна експресія. Слід пам'ятати, що православна музика має свою естетику, теорію, виконавські і композиторські традиції. У церковній традиції існують свої засоби акцентування, це передусім розспів, що чергується з речитативом: як правило розспівується початок і кінець фраз, там де стоять найбільш важливі, ключові слова.

Цінність сакрального співу залежить, звичайно, від професіоналізму керівника та співаків, але, перш за все, вона обумовлена залученням молодого покоління до православної традиції, до укладу всього православного життя. Апологетична та зовнішня місії полягають у донесенні самотутньої краси та величі православної музично-співацької культури [8].

Сакральний хоровий спів, в порівнянні з світськими хоровими творами, окрім тексту та мелодії пропонує ще й третю важливу складову – молитовний духовний стан. Біблійний сюжет тексту сакральних хорових творів, несе в собі виховний потенціал (етос), комплекс духовно-моральних ідей [4, с. 54]. Подібно до того, як літери, слова, фрази вибудовують єдину структуру тексту, – керівник хору, учасники хорового колективу повинні вчитися підійматися від того чи іншого піснеспіву до загального драматичного задуму, змістового контексту.

Найважливішою функцією сакрального співу є виховна (етична). Вона спрямована на пробудження та піднесення у людині почуття добра і душевної чуйності. Музика бере участь у формуванні духовного світу людини, її думок і почуттів, її уявлень про дійсність та ставлення до неї. Виховна дія музики здійснюється не прямолінійно і не настирливо, а шляхом розвитку в людині почуття краси, навіювання їй певного душевного стану. На думку В. Медушевського, – серйозна музика зберігає у собі отриману духовно-генетичну

програму [6].

Висновки. Таким чином, у роботі навчального хорового колективу над сакральними хоровими творами Всенічної, варто зосередити увагу, перш за все, на божественному смислі піснеспівів, їх сакральності, змісті, символічності, жанрі. Сакральна хорова музика є високоморальним, дидактичним пластом, великою цінністю всього світового мистецтва, що змушує думати, співпереживати, аналізувати. Вивчення сакральної хорової музики є невід'ємним компонентом формування духовності студентів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Ісаєва О., Шайнер Г. Гуманітарний розвиток студентів як складова системи вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2021. №10 (196). С.58-62.
2. Бабіченко Н.О. Початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади – основа культурно-музичної та креативної індустрії. *Культурні і креативні індустрії: історія, теорія та сучасні практики*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24 квітня 2017 р.), Київ. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2017. С. 7-9.
3. Бычков Ю. Введение в музыковедение. URL: http://yuri317.narod.ru/www/lex2_05.htm (дата обращения: 18.08.2019).
4. Майба О. К. Вокально-хоровий спів як засіб формування духовних цінностей у молодших школярів. *Матеріали Міжнародних науково-практичних читань пам'яті Анатолія Авдієвського* (м. Київ, Україна, 23 березня 2017 р.). С. 53-56.
5. Маріо М.Д. Виховання молоді засобами православної духовної музики у закладах освіти України (кінець ХІХ – початок ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Харків, 2000. 19 с.
6. Медушевський В.В. Внемлите ангельскому пению. Минск, 2000.
7. Сикур П. И. Церковное пение. Подготовка дирижеров и регентов к работе с хором. Москва: «Русский Хронограф», 2012. 496 с.
8. Харитон І.М. Феномен духовної музики в українській православній традиції : автореф. дис. ... канд. філ. наук : 09.00.11. Київ, 2006. 16 с.

*Анжела Кравченко, Людмила Моргун
(Прилуки, Україна)*

ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ГЕОЛОГІЯ, ГІДРОГЕОЛОГІЯ ТА МЕХАНІКА ҐРУНТІВ»

У статті висвітлено принципи на яких будується дистанційне навчання, розкриваються загальні відомості про мультимедійні технології та засоби навчання, використання Інтернет у навчальному процесі. Обґрунтовано і проаналізовано загальні особливості методичного супроводу дистанційного навчання та впровадження його елементів у Прилуцькому технічному фаховому коледжі.

Ключові слова: *дистанційне навчання, принципи навчання, мультимедійні педагогічні технології, організаційні форми дистанційного навчання, формування необхідних якостей навчання.*

The article highlights the principles distance learning is based on, it discloses the general information about multimedia technologies and learning tools, as well as the use of the internet in the educational process. The article also substantiates and analyzes general features of methodical support of distance learning and the implementation of its elements in Pryluky technical vocational college.

Key words: *distance learning, leaning principles, multimedia educational technologies, organizational forms of distance learning, formation of necessary leaning qualities.*

<i>Єлизавета Шевченко, Катерина Молчанова</i> СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА	56
ІСТОРИЧНІ НАУКИ / ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ	
<i>Світлана Мартинчук</i> ПРОМИСЛИ ВОЛИНИ КІНЦЯ ХVІІІ – ПОЧАТКУ ХІХ СТ.	60
КУЛЬТУРОЛОГІЯ / КУЛЬТУРОЛОГИЯ	
<i>Олександр Кирильчук</i> КУЛЬТУРНИЙ ПРОЄКТ ТА ЙОГО МІСЦЕ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ	62
ЮРИДИЧНІ НАУКИ / ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ	
<i>Игор Быку</i> ASPECTE DE DREPT COMPARAT ÎN MATERIA APELULUI EXERCITAT ÎN PROCESUL CIVIL	65
<i>Angela Cuciurcă</i> CRIMINALITATEA FEMININĂ: CAUZE ȘI DETERMINĂRI	69
МИСТЕЦТВО / ИСКУССТВО	
<i>Вадим Абизов, Валерія Пасічник</i> ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙНУ ТА БЛАГОУСТРОЮ СУЧАСНИХ ПІШХОДНИХ ВУЛИЦЬ	77
<i>Володимир Бобік</i> КАВЕРИ – МІЖ ПІСНЕЮ І ЗАПИСОМ	81
<i>Катерина Василевська</i> ФОЛЬКПОП: ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ	84
<i>Крістіна Васильєва</i> ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА САМЧИКІВСЬКОГО, ПЕТРИКІВСЬКОГО ТА ПОЛІСЬКОГО РОЗПИСІВ	87
<i>Андрій Жовнірук</i> «ІСПАНСЬКА СЮІТА» АНАТОЛІЯ БІЛОШИЦЬКОГО: ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ХУДОЖНЬОЇ ФОРМИ	90
ПЕДАГОГІКА / ПЕДАГОГИКА	
<i>Ольга Внукова, Валентина Паукова</i> ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РОДИННОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ	96
<i>Ганна Гаврюшенко, Ольга Колпакова</i> ІННОВАЦІЙНІ ПРИЙОМИ ВИВЧЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ГЕОГРАФІЧНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ШКІЛЬНОГО КУРСУ «ЗАГАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ»)	100
<i>Дар'я Гладий</i> ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ АУДІОВІЗУАЛЬНИМИ ЗАСОБАМИ (З ВИКОРИСТАННЯМ МОЛОДІЖНОГО СЕРІАЛУ «ОФІС»)	103
<i>Катерина Єрмоєнко</i> ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ВЗАЄМОДІЮЧОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	106
<i>Анна Кифенко, Христина Голян</i> СПЕЦИФІКА РОБОТИ НАД ХОРОВИМИ ТВОРАМИ ВСЕНІЧНОЇ НА ЗАНЯТТЯХ НАВЧАЛЬНОГО ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ	109
<i>Анжела Кравченко, Людмила Моргул</i> ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ГЕОЛОГІЯ, ГІДРОГЕОЛОГІЯ ТА МЕХАНІКА ҐРУНТІВ»	111